

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Jiří Weigl:

O skrytých významech
smutného výročí
15. března 1939

Václav Klaus:

Rozdělení Československa bylo
nevyhnutelné

Václav Vlk st.:

Ukrajina – stále stejný problém

Václav Klaus, Jiří Weigl:

Politické komentáře IVK
o Ukrajině

Marek Loužek:

Zpráva ze semináře o korupci

O skrytých významech smutného výročí 15. března 1939

Jiří Weigl

výkonný ředitel Institutu
Václava Klause

Letos uplyne 75 let ode dne, kdy 15. března 1939 německá armáda ukončila agónii pomnichovského zbytku Československa. Z jeho okupované české části vznikl Protektorát Čechy a Morava, Slovensko zahájilo neslavnou první kapitolu své státní suverenity jako satelit „třetí říše“ a na zbylé části se vrhli sousedé – Polsko a Maďarsko. Masarykem a Benešem obnovena česká státnost byla zlikvidována společným úsilím všech kolem nás.

Existenční boj

Dnes se zdá, že z odkazu 15. března 1939 zbyly pouze záběry nacistické armády projíždějící ve sněhové vánici Václavským náměstím lemovaným zamračenými a pláčícími zástupy Pražanů a obrázek Hitlera shlížejícího z oken Hradu na Prahu. To by však bylo velmi málo. 15. březen je pro nás i Evropu daleko významnější datum, než by se mohlo na první pohled zdát.

**15. březen znamená otevřené
fiasko západní politiky, konec
ústupků a přímou cestu k válce.**

Nacistická okupace, která ukončila neslavné přežívání pomnichovské tzv. druhé Československé republiky, potvrdila, že samostatný český stát omezený na české vnitrozemí bez přirozených historických hranic nemůže geopoliticky ani ekonomicky obstát. Ukázala, že česko-německý antagonismus je neřešitelný, že nejde o národní sebeurčení, ale jedná se o existenční boj kdo z koho bez šance na kompromis.

Šest let německé okupace, teroru a nacistických genocidních plánů tento antagonismus pouze vyostřilo. Po 15. březnu začalo být pro českou politiku a český odboj stále jasnější, že o obnově naší státnosti a suverenity lze uvažovat pouze v historických hranicích, tj. proti vůli českých Němců – to znamená bez nich. Od 15. března a jeho

následků vede přímá cesta k poválečnému odsunu německého obyvatelstva z našeho pohraničí.

Appeasement jako omyl

15. březen 1939 představoval přelom i z hlediska evropské politiky. Znamenal faktický krach politiky appeasementu, který vůči Německu dlouhá léta praktikovaly Velká Británie a Francie. Dnes se o appeasementu často hovoří jako o výrazu naivity, krátkozrakosti či dokonce hlouposti západních politiků, jako byli Chamberlain, Daladier a řada dalších. To je pohled velmi zjednodušený.

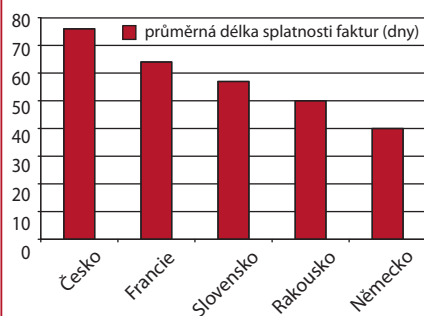
Appeasement byl výsledkem představy, že by o problémech Evropy měly rozhodovat namísto ničivých válek vzájemnou dohodou a vzájemnými kompromisy evropské velmoci bez Ruska a USA. Tento nový evropský „koncert velmocí“ měl být nadřazen tradičním spojenectvím a mocenským paktům. Převládl pocit, že německé frustrace, stížnosti a požadavky byly v mnoha případech oprávněné a bez Německa nelze v Evropě o stabilitě uvažovat. Proto přišel appeasement. 15. března však Hitler okupoval jiný národ, prokázal, že jeho cíle nejsou omezené a jakákoliv pravidla a dohody západními velmocemi pro něho nic neznamenají. Potvrdil, že s ním „koncert velmocí“ možný není, že mu jde pouze o jednostrannou německou dominanci. 15. březen tak znamená otevřené fiasko západní politiky, konec ústupků a přímou cestu k válce.

Možnost uskutečnit představy evropských vůdců třicátých let o francouzsko-britsko-německém řízení Evropy se uskutečnila až o půl století později, kdy rozpad Sovětského svazu vytlačil Rusko daleko z Evropy, zájem USA o Evropu se oslabil a rozšířená EU vytvořila vhodnou institucionální platformu.

My bychom si ze smutného výročí měli odnést jedno poučení – kdyby byl Hitler standardní politik a alespoň po 15. březnu 1939 hrál podle pravidel, Mnichov a Protektorát by byly nevratné a osud našeho státu by byl zřejmý v zájmu Evropy zpečetěn trvale. Tomuto osudu jsme unikli pouze náhodou – proto, že Hitler byl katastrofista, který vernal svět do války, již katastrofálně prohrál. Nezapomínejme na to. ■

BŘEZNOVÝ GRAF IVK

Splatnost faktur v Evropě

Pramen: ČSOB Factoring, 2013

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvkv.cz
www.institutvkv.cz

IVK – Newsletter
Institut Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 24. 3. 2014

Rozdělení Československa bylo nevyhnutelné*

Václav Klaus

Děkuji za pozvání a za možnost oslovit toto vysoce kvalifikované publikum s pro mne mimořádně zajímavým a inspirativním tématem. Rád jsem tuto výzvu akceptoval. Začnu deklarací toho, že se nepovažuji za experta na federalismus nebo regionalismus, že nemám žádné silné názory nejen na racionalitu a legitimitu vytváření nebo naopak rozbíjení existujících států, ale ani na oddělování regionů, provincií nebo národů, či rozdělování zemí. Mám „pouze“ jistou zkušenost s rozdělením jednoho státu na dvě jeho v mnohém blízké, ale v mnohém i rozdílné části. Pomáhá mi i to, že mám k dispozici dobrý „kompas“, který mi poskytuje ekonomická teorie.

Rozdělení své vlastní země jsem neplánoval, nepřipravoval, nenavrhol a ani nepropagoval.

Rád se přiznávám k tomu, že věřím v sílu ekonomického způsobu uvažování a – společně s nositelem Nobelovy ceny za ekonomii Georgem Stiglerem – v téměř imperiální postavení ekonomie mezi společenskými vědami. Ta mi nabízí řadu užitečných argumentů o významu dostatečně homogenních entit pro funkčnost ekonomických (nebo měnových) zón, o centralizaci a decentralizaci ekonomického rozhodování, o efektech velikosti, o „úsporách z rozsahu“ (což je významný ekonomický termín), atd., ale vím, že tyto argumenty nebývají rozhodujícími. Měly by však být alespoň přijímány jako argumenty podpůrné.

Mírumilovné rozdělení

Mám velmi unikátní osobní zkušenost s organizováním – pro nás, stejně jako pro zbytek světa neočekávaného – rozdělení Československa na dvě části, na Českou republiku a Slovensko, ke které došlo před více než dvaceti lety. S plnou vážností tvrdím, že už je to pro nás součástí historie. Praktickou relevanci pro žádnou z těchto dvou zemí to již nemá.

Organizátoři této konference pro ni nemohli najít lepší místo. Každý, kdo alespoň trochu zná historii této části Evropy a přesouvání tohoto města a tohoto regionu v průběhu minulých staletí z jednoho státu do druhého, kdo ví, že předcházejícím ná-

zvem dnes rakouského Eisenstadtu byl maďarský Kismarton, kdo zná jméno původního vlastníka překrásného paláce, kde se konference odehrává, maďarského aristokrata Esterházyho, musí ocenit jistý půvab a ironii v umístění naší konference. Musí si také položit otázku o vhodnosti a smysluplnosti pokusů formulovat obecné teorie o tom, jak mají státy vznikat nebo zanikat.

Nejsem teoretikem secese (snad je dobré české „odtrhávání se“) regionů nebo separace (rozdělování) států. Apriorně nejsem ani obhájcem, ani oponentem těchto procesů, i když občas bývám za jistého experta na tyto věci některými lidmi považován.

Slováci chtěli být sami. Chtěli mít svůj nezávislý a suverénní stát. Nechtěli být částí Československa a Češi akceptovali, že nemají právo tuto jejich ambici blokovat.

V průběhu posledních dvou desetiletí se na mne opakovaně obraceli politici z Katalánska, Skotska, Vlámka a Quebecu s prosbou o radu. Většinou jsem je zklamal, neboť jsem jim říkával, že jsem rozdělení své vlastní země neplánoval, nepřipravoval, nenavrhol a ani nepropagoval. Svým založením nejsem revolučním bořítelem statu quo. Navíc, díky tomu, že je má žena Slovenka, a že jsme v komunistické éře – při nemožnosti jezdit do světa – trávil většinu našich dovolených společně s její rodinou na Slovensku, znal jsem Slovensko více než průměrný Čech a nikdy jsem neměl jakékoli antislovenské předpoklady a předpojatosti. Československo jsem považoval za samozřejmost a myšlenka rozdělení země mi – až do počátku 90. let – nepřišla na mysl. Specifická situace, která vznikla po pádu komunismu, a moje tehdejší vysoká politická funkce mne v této chvíli „pouze“ postavila před úkol, abych nevyhnutelné rozdělení země realizoval.

Rozdělení Jugoslávie a zejména jeho nešťastná forma byly podle mého názoru více ovlivněny z vnějšku než zevnitř.

Její rozdělení bylo tehdy opravdu nevyhnutelné. Na obou stranách jsme však považovali za nezbytné zabránit chaosu, anarchii, nebezpečným spontánním procesům s jejich neočekávanou a neznámou dynamikou, a hlavně nárůstu nepřátelství vůči původně přátelsky se k sobě chovajícími lidmi obou zemí.

Suverénní státy

Vím, že se páteční odpolední sekce této konference nazývá „Existuje třetí cesta?“

V tomto ohledu je můj názor zcela jednoznačný. Neexistuje. Zodpovědní politici na obou stranách u nás tuto myšlenku tehdy také zcela rezolutně zamítli (nezodpovědní politici však chtěli stavět „dvojdomky“). Lidé jako já nevěřili a dodnes nevěří myšlence třetích cest, a proto jsme se usmívali nad návrhy některých našich kolegů vytvářet „nové modely suverenity“, což je ostatně název další páteční sekce naší konference. Žádné nové modely suverenity neexistují – suverenity buď je, nebo není (to samé platí o hledání nových forem suverenity dnešní orwellovskou, nebo spíše orwelliánskou evropskou novořečí, když je zcela evidentní, že jednotlivé členské země EU svou suverenity již dávno ztratily; veškerá debata o nových modelech suverenity je pouze únikovou aktivitou pro některé lidi, vědomou a úmyslnou lží pro jiné).

Rozdělení, které proběhlo v Československu před dvěma desetiletími, bylo dobrovolné a organizované.

Slováci chtěli být sami. Chtěli mít svůj nezávislý a suverénní stát. Nechtěli být částí Československa a Češi akceptovali, že nemají právo tuto jejich ambici blokovat. Je to tak jednoduché. Na obou stranách jsme pochopili, že rozdělení musí být provedeno rychle, přátelsky a velkoryse, že musí být zformulována jednoduchá makropravidla pro dělení všech společných aktiv i pasív, a že celé rozdělení musíme provést my sami. Nechtěli jsme umožnit vždy ochotné cizince nám kvazi-pomáhat, což – přeloženo do češtiny – znamená intervenovat. Vývoj v Jugoslávii v devadesátých letech (a já mám podobný strach z toho, co se nyní děje na Ukrajině) potvrdil, že jsme postupovali správně. Mezinárodní komunita tehdy selhala tragickým a nezodpovědným způsobem. Rozdělení Jugoslávie a zejména jeho nešťastná forma byly podle mého názoru více ovlivněny z vnějšku než zevnitř. Češi a Slováci by měli být rádi, že se takovému vývoji vyhnuli. A já si troufám říci, že rádi jsou.

Dobrovolně a organizované

Rozdělení, které proběhlo v Československu před dvěma desetiletími, bylo dobrovolné a organizované. Důležitá jsou obě tato adjektiva. Proti byli, a to čistě z politických, nikoli věcných důvodů, pouze někteří naši političtí odpůrci. Ani já, ani klíčový slovenský politik tehdejší chvíle Vladimír Mečiar jsme nebyli žádnými separatisty. V obou zemích kolem nás samozřejmě skuteční separatisté byli, a to více na Slovensku než v České republice. Jejich jména není nutné uvádět, jsou už dnes zcela irelevantní. Evoluční historické procesy tehdejší

* Úvodní projev na konferenci „Plnohodnotná autonomie a federalismus vs. rozdělování se“, Eisenstadt, Rakousko, 26. února 2014. Překlad z angličtiny.

doby byly daleko silnější než hlasy těch či oněch jednotlivců.

Důsledky našeho tehdejšího mírového a přátelského řešení poněkud nečekaně vzniklé situace, tohoto spořádaného „rozvodu“, byly pozitivní pro obě země. Vedly k udržení maxima předcházející úrovně vzájemné spolupráce, k pokračování fungování celní unie a zóny volného obchodu. Oproti našim původním plánům a záměrům jsme však nebyli schopni udržet existenci měnové unie (společnou československou korunu), která – jak se nakonec ukázalo – přežila zrušení československé politické a fiskální unie pouze o šest či sedm týdnů.

Evoluční historické procesy tehdejší doby byly daleko silnější než hlasy těch či oněch jednotlivců.

Naše zkušenost je však cenná. Říká nám, že je administrativně a dokonce i ekonomicky relativně snadné měnovou unii zrušit. Lituji, že o tom Evropská unie nechce nic slyšet. Líbí se mi nadpis nedávného článku v jednom kanadském měsíčníku: „Zachraňme euro otevřením dveří, umožňujících odchod“ (anglicky to zní lépe – „Saving the Euro by Opening the Exit Door“). Ale to by bylo tématem na jinou konferenci. Jsem pevně přesvědčen o tom, že by odchod některých zemí z Evropské měnové unie byl vítězstvím jak pro ně samotné, tak pro nás všechny ostatní.

S výhodou pohledu zpět jsem stále více přesvědčen o tom, že bylo rozdělení Československa rozhodnutím správným a že bylo úspěchem. Ještě jsem neobjevil žádný detail (nemluvě o podstatných věcech), který bychom mohli udělat koncepčně lépe. Rozdělení země není šachovou partií nebo cvičením v aplikované ekonomii či v jakékoli jiné společenské vědě, ale i teď si myslím, že naše základní strategie i její celkový rámec byly správné. Historie to prokázala.

Nestabilita Československa

Co ale s plynutím času chápu či cítím stále více, je fakt inherentní nestability a chatrnosti původního Československa. To jsem si v minulosti dostatečně neuvědomoval. Společný stát ve svém celku v podstatě dobře plnil svou funkci v průběhu prvních dvaceti let po pádu Rakousko-Uherské „unie“, kdy jeho občané cítili radost z toho, že jsou konečně svobodní a suverénní – po třech staletích, kdy toho byli zbaveni v kontextu svého začlenění do habsburské říše. Společný stát Čechů a Slováků se však velmi rychle rozpadl již po dvou desetiletích, v roce 1939, pod útokem Hitlera a my Češi jsme podceňovali význam toho, jak rychle a spontánně Slováci využili tohoto specifického okamžiku pro deklarování svého vlastního Slovenského státu (dodatečně si také uvědomuji, že jsem vždy – téměř

bezmyšlenkovitě – hovořil o tom, že jsem se narodil v Československu, ač to vlastně není pravda; žádné Československo v době, kdy jsem se narodil, nebylo; narodil jsem se v Protektorátu Čechy a Morava).

Po dlouhá čtyři desetiletí komunismus úspěšně zakazoval všechno, včetně přemýšlení o národní suverenitě a o autentické národní identitě. To vyžaduje alespoň elementární stupeň svobody a tu jsme neměli. Díky tomu jsem pokládal za samozřejmé, že žiji v unitárním státě. Proto jsem byl překvapen koncem šedesátých let, v éře tzv. Pražského jara, když Slováci žádali federalizaci státu. V tu chvíli jsem si myslel, že hlavním cílem je zavést politickou demokracii (či aspoň demokratizaci) a provést hluboké ekonomické reformy v celém Československu. Nicméně, slovenské ambice byly jiné a my jsme je opět podceňovali.

Původní Československo bylo nestabilní a chatrné.

Uplynulo dalších dvacet let. Zatímco my v Čechách a na Moravě jsme byli po pádu komunismu spokojeni s šancí provádět hlubokou systémovou změnu, přechod od komunistické ke svobodné společnosti, Slováci chtěli k již existující federaci něco navíc – chtěli nezávislost. Znovu jsme tím byli překvapeni, ale jak jsem již řekl, dívám-li se na to v patřičně dlouhé historické perspektivě, vidím, že bylo rozdělení Československa nevyhnutelné, a že by bylo chybov ho blokovat. Původní společný stát byl heterogenní entitou a jeho rozdělení udělalo oba následnické státy více homogenními, což je vždy výhodou. Pomohlo to vytvořit v každé z obou zemí jeden autentický „lid“, což je předpokladem pro elementární říditelnost jakékoli země a pro možnost zavést a uskutečňovat její demokratické uspořádání.[1]

Unijní realita

To mne přivádí k tématu Evropské unie. Nevěřím v možnost vytvořit autentickou entitu z 28 (a v budoucnu možná 35 nebo 40) evropských zemí a vylučuji možnost docílit demokracii na kontinentální úrovni – při jakémkoli, hypoteticky ideálním, institucionálním uspořádání. Preferoval bych proto

usilovat o vytvoření entity, kterou bych nazval třeba *Organizace evropských států*, což je myšlenka, kterou jsem obhajoval ve své nedávné knize *Evropská integrace bez iluzí* (Euromedia, Praha 2011), která byla dosud publikována v osmi evropských jazycích. Minulý týden jsem se zúčastnil jejího představení v Kodani, v její dánské verzi.[2]

Nevěřím v možnost vytvořit autentickou entitu z 28 (a v budoucnu možná 35 nebo 40) evropských zemí.

Kontext Evropské unie debatu o oddělování a rozdělování zemí zásadním způsobem ovlivnil. Změnil převládající paradigma. Starý (a dobrý) model myšlení byl založen – minimálně od éry westfálského míru – na státech a jejich interakcích, jakkoliv bývaly v historii přátelské i nepřátelské. Tento model byl ničím nenahraditelnou základnou pro parlamentní demokracii a občanská práva.

Nový, EU model je založen na preferenci kontinentální unifikace, na potlačování národních států a na povýšení významu regionů. To ničí parlamentní demokracii a vede to ke globálnímu (případně subglobálnímu, resp. kontinentálnímu) vládnutí a k vítězství lidských práv nad právy občanskými. Ale i to by byla jiná debata.

To, co jsem zde dnes přednesl, je náčrt (či krátké shrnutí) mých názorů na tyto věci. Jedna ze zítřejších odpoledních sekcí se bude zabývat otázkami secese z tzv. „Centrální perspektivy“, čímž je míněn pohled Velké Británie, Belgie a Španělska. To bude jistě zajímavé, ale já se obávám, že skutečnou „centrální perspektivou“ je už teď v Evropě „perspektiva Evropské unie“. Velmi nerad se s tím smírůuji a zásadně proti tomu protestuji, ale je to dnešní stav, je to dnešní status quo. Abychom ho mohli změnit, museli bychom udělat další „sametovou revoluci“.

[1] Slovensku komplikuje život velká maďarská menšina, v tom to má Česká republika snazší.

[2] Europa integration uden illusioner, People's Press, Kodaň, 2013.

Publikováno na serveru Reflex.cz dne 27. února 2014.

Předplatné na rok 2014

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz

Ukrajina - stále stejný problém

Václav Vlk st.
publicista

Svobodnou Ukrajinu nikdo nechce. Neříkám, že Ukrajinu nikdo nechce. Říkám, že *svobodnou* Ukrajinu nikdo nechce. Ukrajinu jako takovou vždy chtěli jak Němci, tak Rusko. Dnes by ji chtělo Rusko jako svoji integrální a nedělitelnou součást. Brusel a Německo by chtěli Ukrajinu jako bezmocný vazalský stát „dobrotivé“ Unie, který bude skákat, jak Brusel píská. Včetně toho, jak se mají jmenovat na Ukrajině, „pelmeně“.

Západ a Východ

Momentální problém Ukrajiny je jen pokračováním staletého boje „Západu“ a „Východu“ o střední a středovýchodní Evropu. Stabilitu východní Evropy po tři sta let zajišťovalo mnohonárodnostní Rakousko. V té době (1620) vedlo Polsko velkou válku s Turky, aby po dvě stě letech, v roce 1815, bylo svými sousedy – Ruskem, Německem a Rakouskem, které zachránilo před Turky – vymazáno z map. Německo (Prusko) pak mělo společné hranice s Ruskem a žádná „Ukrajina“ neexistovala.

„Ukrajina“ – tedy země „u kraje“ ruského státu –, zvaná též Kyjevská Rus, se prvně institucionalizovala v letech 882–1169, aby její úlohu pak převzala Moskevská Rus. Kyjevská Rus je pro Rusy něčím jako pro nás Velká Morava. Místem, odkud vycházíme, kde vzniká naše státnost.

Z hlediska Ruska jde tedy o zdánlivě jednoduchý problém. Toto území bylo, je a bude součástí „svatě Rusí“, ať se jmenuje navenek jakkoli. Je to „Rus“ – tedy ruská země. To, že

se ve zmatcích po rozpadu SSSR Ukrajina osamostatnila, je v ruských očích historickým omylem. Rusové vždy považovali stav z roku 1815 za vyhovující. Hranice Ruska musí být co nejdále na Západě. Dnešní Rusko si myslí v zásadě totéž. Rusové si pamatují Napoleona, pamatují si Turky, tisíc let nezapomenou na Němce, kterým my říkáme politicky korektně „nacisté“. Už nikdy nesmí být hranice někde hluboko v „jejich území“.

Podle ruských strategií a politiků – a je jedno zda marxistických či putinovských – Rusko bez Běloruska a Ukrajiny zeslábne. Ztratí i Sibiř a Dálný východ. Neubrání se muslimskému náporu z bývalých jižních oblastí SSSR. Vzdát se těchto území je z ruského hlediska nemožné. Myslí dlouhodobě strategicky, nezáleží jim na „módních“ názorech západních lidskoprávníků a politiků.

Dnešní Ukrajina a boj o ni je jen ukázkou dnešní packalské a nebezpečné politiky EU, které je několika posledních let politikou Německa. Jak dnes kdekdo veřejně konstatuje, Německo je pro Evropu příliš velké. A není zde žádný Bismarck, který při založení německého císařství moudře prosadil, že je nutno realizovat myšlenku „malého Německa“. Bez pokusů nacionalistů „sjednotit“ silou všechny Němce pod jedním německým státem a zahájit program „Drang nach Osten“.

Když Německo opustilo tuto Bismarckovu politiku, vyvolalo nejprve první a pak druhou světovou válku s desítkami miliónů mrtvých. Znovu si uvědomme, že když dnes jedná na Ukrajině jakoby EU, ve skutečnosti jedná Německo s Rusy. A ti mají duševně „s sebou“ při jednání milióny svých mrtvých.

Skutečný základ dnešních problémů už od rozdělení a zničení Polska Ruskem, Německem a Rakouskem 1815 byl nárůst nacionalismu. Či chcete-li, „národního osvobozová-

ní“ ve střední Evropě. Shora zmíněné státy proto zlikvidovaly Polsko a Ukrajinu a dlouhou dobu pak v této oblasti udržovaly jakés takés příměří (Obrázek 1).

První a druhá světová válka

První světová válka začala útokem Rakouska a Německa na *slovanské* Srbsko podpořované Ruskem. Od počátku byla „východní tažení“ rasová válka mezi Slovany a Germány. Německé a rakouské generální štáby nadiktovaly Srbsku nepřijatelné podmínky a domnívaly se, že vyvolanou válku lehce vyhrají. Výsledkem jejich politické hlouposti a nadutosti bylo poražení Německa a rozpad Rakousko-Uherska.

Německu byly v roce 1948 spojenci odpuštěny všechny platby na reparace - tedy platby za škody a dokonce i platby za vypůjčené peníze mezi světovými válkami.

Ve střední a jižní Evropě se po první světové válce najednou objevily dosti velké slovanské státy. Na scénu se vrátilo Polsko, nenáviděné jak Ruskem, tak Němci. Československo od počátku bylo a dodnes je cílem všech německých nacionalistů. Jugoslávie byla od počátku trnem v oku Německu i Rakousku a obě země dělaly vše pro to, aby tyto slovanské a dosti velké státy prostě zmizely z mapy Evropy.

Dalším pokračováním pak byla druhá světová válka. Od roku 1938 do roku 1941 byly zničeny nejprve Československo, pak Polsko a nakonec Jugoslávie. Pak už následoval jen útok na největší slovanský stát na Východě – SSSR. Fakta jsou neúprosná.

Po druhé světové válce se středo- a východoevropské státy obnovily. Evropa, poučená

Obr. 1

Obr. 2

nacistickým šílenstvím a hrůzami, na kterých se podíleli prakticky všichni „arijsí Němci“, se pokusila zabránit dalšímu rozpoutání války. Zvolila však vůči Německu jinou taktiku. Všechny německé menšiny, pracující jako „páté kolony“ pro nacismus, byly nejprve vyhnány z Ukrajiny a Pobaltí, pak z Východního Pruska. To bylo obsazeno Rusy a je drženo dodnes (Kaliningradská oblast). Německé menšiny byly odsunuty z ČSR, Polska, Maďarska, Dánska, Holandska, Norska, Francie atd. Ovšem místo trestu, tedy „biče“, byl zvolen „cukr“. Německu byly v roce 1948 spojenci odpuštěny všechny platby na reparace - tedy platby za škody a dokonce i platby za vypůjčené peníze mezi světovými válkami. To se nikdy nikde nestalo! Pak bylo německá ekonomika dotována Marshallovým plánem a to byl ten skutečný základ „německého hospodářského zázraku“.

Na západě Evropy se vytvořil pod patronací USA „klub vyvolených“ států, které jen neochotně přijímaly nějaké nové členy. Státy Evropy sdružené do Evropského hospodářského společenství bohatly a zahlazovaly hrany a vzájemné nenávisti.

Rozpad Sovětského svazu

Pak se stalo něco, na co nebyl nikdo připraven: Sovětský svaz se rozpadl. Prakticky okamžitě se ozvali němečtí nacionalisté, nejprve útokem na ČSR a požadavkem na jeho politickou ostrakizaci. Předtím ovšem Rusko, vedené naivním Gorbačovem (z našeho hlediska díky za něj!) odsouhlasilo předání NDR západnímu Německu. Což komentovala Margaret Thatcherová prorockými slovy, že ona nic proti Německu nemá. Má naopak Německo tak ráda, že by byla nejraději, kdyby byla Německa dvě.

Stalo se, co se muselo stát. Nejsilnější stát Evropy, Německo, převzal řízení. A protože státy vyjadřují zájmy určitých lidských a sociálních skupin, nenápadně proběhla, a to velice rychle, likvidace všech silnějších

slovanských států. K 31. prosinci 1992 padlo Československo. K překvapení Evropy i většiny jeho obyvatel včetně Slováků. Tím z mapy Evropy zmizel stát, který si jako jeden z mála udržel mezi světovými válkami demokratické zřízení. Podivné, v době „demokratické“ EU?!? Za veřejného nadšení v Rakousku a hlavně v Bavorsku a za tichého souhlasu Francie bylo Československo zlikvidováno. „Západ“ se posunul na ukrajinskou hranici. Z ČSR zbyly dva politicky a ekonomicky nevýznamné státy.

Na řadě byl druhý velký slovanský stát - Jugoslávie. Připomeňme si, že Německo a Rakousko se pokoušely zlikvidovat Srbsko a s ním spojenou Černou Horu už v roce 1914. Jugoslávie byla obětí německého nacismu, kdy ji připadlo Německo a jeho spojenci 6. dubna 1941. Jugoslávie se však nikdy nevzdala a po válce se ubránila i Stalinovi.

Co se nepovedlo za první ani za druhé světové války, se povedlo v „míru“. Ekonomické problémy Jugoslávie v nových podmínkách Evropy vedly k růstu napětí. Jugoslávie chudla. To bylo využíváno hlavně nacionalisty a jejich zahraničními „donátory“. První nepokoje vypukly v Kosovu, kde je organizovali muslimští kosovští Albánci, sami chudí jak kostelní myši. Ovšem najednou měli peněz dost. Však se také dočkali odměny. Vytvoření zločineckého státu „Kosova“.

Jak (konečně) přiznávají i naše noviny, skutečným výstřelem k děsivé občansko-nacionalistické válce dalo popud s nikým nekonzultované „uznání“ Chorvatska a Slovinska za samostatné státy Německem! Pak už začal krvavý zánik Jugoslávie. Musel být co nejkrvavější, aby co nejdříve nebylo možno Jugoslávii obnovit. Tak zmizela z mapy Evropy další slovanská země, která dvakrát přežila vojenské napadení Němci.

Na mnoho věcí se mohou Němci vymlouvat. Ale svůj podíl na vyvolání války v Ju-

goslávii už nezapřou. Ani to, že jim a také Francii a všem „starým“ členům EU velice vyhovuje, když posunou svoji hranici, tedy hranici „narázníkových států“ co nejdále na východ. Ale Rusku vyhovuje mít hranice co nejvíce na západě.

Turecký příklad

Posuzování budoucnosti Ukrajiny musíme zahájit pohledem na úplně jinou část světa. Na Turecko. Ukrajina a Turecko mají jedno společné. EU jim lhalo a lže od počátku do konce. Jsou totiž moc velké. Turecko by po přijetí do EU bylo největším státem Unie. Navíc je muslimské. Ukrajina je druhým největším státem v Evropě a je téměř dvakrát větší než Německo. K porovnání: Turecko má 75 milionů obyvatel, rozlohu 780 580 km²; Ukrajina 45 milionů obyvatel, rozlohu 603 700 km²; Německo 80 milionů obyvatel, rozlohu 357 022 km²; Francie 65 milionů obyvatel, rozlohu 543 965 km².

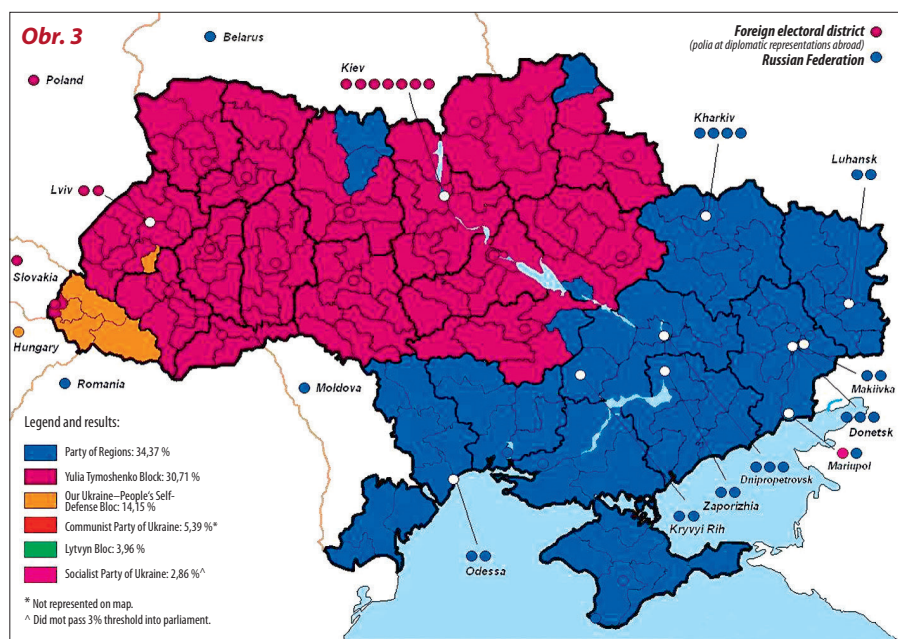
Vedoucí státy EU, Německo a Francie, by měly při vstupu obou zmíněných států najednou dva silné konkurenty. Německo se bojí Turků jako takových a u Francie představa, že by někdo zavedl na Ukrajině moderní zemědělství a navíc pustil Ukrajince do Schengenu, vyvolává pocitů děsu. Proto se oběma státům lhalo a lže. Předstírá se, že je chceme, jsme přeci demokraté, ale ve skutečnosti „jen přes naše mrtvolky“!

Typický postup lze vysledovat u Turecka: Turecko požádalo o vstup do tehdejší EHS červenci 1959! 18. prosince 1989 Evropská komise odmítla žádost Turecka o členství – z důvodů neplnění politických a ekonomických kritérií a porušování lidských práv. V únoru 2014 představitelé EU a Turecka neoficiálně sdělili, že Turecko a EU přístupové rozhovory končí. Výsledkem je, že Turci dali ve volbách hlasy muslimskému kandidátovi Recepovi Erdoganovi a ten vrací do sekulárního Turecka islamismus. Osmanská říše pod jménem Turecko opět zvedá hlavu. A má miliony stoupenců a vyznavačů stejné víry v Evropě. Geniální jsou ti dnešní politici EU, není-liž pravda?!

Nějak podobně je na tom Ukrajina. Politici EU jí léta mažou med kolem huby a pod stolem ji kopou do holení. V plné nahotě se to ukázalo, když padla kosa na kámen a na stůl se vyložily karty. EU až na sladké řeči a seznam toho, co má Ukrajina bez odmluv splnit, nenabídla nic. Tedy nabídla nepřijatelné podmínky. Nepřijatelné pro stát na kraji kolapsu. Typické je, že z „vyjednávacího“ tria Francie-Německo-Polsko rychle zbylo jen Německo a přihlížející Polsko, které ovšem nemá mnoho co nabídnout. Proti nim stojí Rusko, které má plyn, naftu a peníze. Unie nemá nic než hromadu řečiček.

Huntingtonova linie

Na Ukrajině proti sobě stojí podle Huntingtonovy linie (obrázek 2, červeně vyznačeno) dvě rozdílné společnosti, navíc ještě rozdělené vnitřně (obrázek 3). S tímto

faktem jistě pracovaly obě strany, tedy Rusko a EU. Západní část nemá s tou východní historicky a lidsky mnoho společného. Ve skutečnosti jde o bývalé části Polska, Litvy, Rakouska-Uherska a krátce i Československa. Je často řeckokatolická anebo katolická (Poláci, Litevci).

Ukrajina a Turecko mají jedno společné. EU jim lhala a lže od počátku do konce. Jsou totiž moc velké.

Ukrajina je stát, v kterém byly vedeny zuřivé boje již od roku 1914. Rakouská a německá armáda zde masakrovaly obyvatele podezřelé ze sympatií k Rusku - například dnes již prakticky vyvraždění Lemkové. První nezávislá ukrajinská republika (UNR) existovala v letech 1917–1919. Sovětská vojska zahájila počátkem ledna boj proti Centrální radě a 18. 2. 1918 dobyli Kyjev. Za této situace 9. 2. 1918 podepsala Centrální rada Ukrajiny brestlitevský separátní mír s ústředními mocnostmi a požádala o pomoc německou a rakousko-uherskou armádu, která hned obsadila většinu ukrajinského území. Vidíte tedy, že cizí – ruské i německé – zasahování na Ukrajině má dlouhodobou tradici.

V letech 1919-1920 se stalo ukrajinské území dějištěm občanské války. Vzniklo několik samostatných státních útvarů, např. Západoukrajinská lidová republika. Do roku 1919 byla její většina znovu dobytá Rudou armádou (Kyjev padl 3. 3. 1919). V boji o národní samostatnost byli Ukrajinci poraženi: západní Ukrajina se v letech 1920–1921 stala součástí druhé polské republiky a v roce 1922 vznikla Ukrajinská SSR.

Za rusko-polské války, se bolševici pokusili dobýt celé Polsko a byli zastaveni až před Varšavou. V dobách bojů byli vražděni Ukrajinci Poláky, Poláci bolševiky a běžné obyvatelstvo všemi. To nebylo vše. V první polovině 20. století došlo na území Ukrajiny ke hladomorům: v letech 1921–1923 a druhý v 1932–1933. Záměrně vyvolaných bolševiky na územích osídlených etnickými Ukrajinci, kdy běžně docházelo ke kanibalismu.

Další událost, která je stále hluboko za dnešními problémy, je postoj Ukrajinců po obsazení země Němci. Ukrajinství nacionalisté je vítali. Jen pro představu: Podle seriózních údajů zahynulo za druhé světové války na Ukrajině až deset milionů lidí. Vraždili všichni. Nacisté nejvíc. Na straně sovětů bojovalo proti nacistům více než 250 000 lidí. Ukrajinci bojovali i v naší (Svobodově) armádě, ale také v SS divizi Galizien.

Němci rádi používali ukrajinské nacionalisty jako vražedná komanda. Další dosti děsivou organizací byli banderovci, takzvaná Ukrajinská osvobozená armáda (UPA).

Bojovali nemilosrdně proti všem a zůstávaly za nimi stovky mrtvol. Většina nacionalistických Ukrajinců chtěla nezávislou Ukrajinu, která je stavěla do stejné opozice jak proti Německu, tak proti Rusku. A v těchto dnech vládoval nad Majdanem dost červenočerných vlajek UPA.

Proto jsou naivní různé „komentáře“ v našich médiích, které dle svého zaměření obviňují z přímého rozpoutání masakrů v Kyjevu tu Berlín, tu Moskvu. Spíše to vypadá, že se situace prostě vymkla z kontroly.

Neradostná budoucnost

Nátlak Ruska na Ukrajinu, vydírání cenami plynu a nafty, spoléhání na místní oligarchy a probolševické resentimenty byly sice jedním z katalyzátorů, ale ne jediným. Unie slibovala a slibovala a pak se předvedla tak, jako na ČT24 europoslanec Rouček. Který vzletnými slovy divákům a také Ukrajině sdělil, že nedostanou nic. Teprve až „zajistí potřebné reformy“. A zároveň se tento euro-doveda divil, že ukrajinský parlament hned po zničení Janukovyče vyhlásil restriktivní opatření proti používání ruštiny.

Na Ukrajině proti sobě stojí podle Huntingtonovy linie dvě rozdílné společnosti, navíc ještě rozdělené vnitřně.

Ukrajina krvácí, potácí se na hraně občanské války a eurosociální Rouček blábolí o „reformách“. Ukrajina potřebuje pomoc ihned a rychle. A současný postoj EU přesně ukazuje neschopnost Bruselu i Berlína pochopit realitu Evropy. Pod taktovkou „lidskoprávníků“ a úžasných, královsky placených eurokratů se šine Unie ke konci. Myslím si, že je to děsivý scénář i pro nás, rozpad Unie. Nad tím se neradují!

Přes sladká slova je většina Evropy v hluboké krizi, protože jen málokde funguje německý model. Ukrajinci mohou být nezkoušeni, ale nejsou blbí. Vidí, jak dopadlo chudé Rumunsko a Bulharsko pod „láskyplnou péčí matky Unie“. Tam přinesla hlubokou krizi, vyliďňování a rozpad struktury. Tyto státy už ani nemají naději, že se jejich situace za vlády této „věrchušky“ v Bruselu zlepší. Totéž by čekalo pod vedením dnešní Unie i Ukrajinu.

Osobně se dnes domnívám, že jsou jen tyto rozumné možnosti:

1. Ukrajina se rozdělí a každá strana si vezme „kus“, tak jako v roce 1919. Doufejme, že bez velkého střelení.
2. Méně pravděpodobná, ale nejperspektivnější je „finlandizace“, na které se asi pokusili domluvit Merkelová s Putinem. To znamená, že Ukrajina by dopadla tak jako po druhé světové válce Finsko.

3. Třetí možností je občanská válka. Takzvaný „syrský scénář“.

Syrský scénář

Západ, tedy Unie, bude stále a stále blábolit o „nesplněných“ podmínkách a vyzývat k míru a přátelství. Další oblasti budou vyzpovídat poslušnost centrální vládě v Kyjevu. Ta nemá jak a čím je ovlivnit. Odnikud se objevující skupiny – na levici jde o „Noční vlky“, pseudosportovce Oplot, bývalé milicionáře a „Afgánce“, zprava jsou to dříve jmenované skupinky nad hlavou s vlajkou „banderovců“ či „Siče“ – budou dělat výtržnosti a později i přepady, hodily by se i nějaké neobjasněné vraždy.

Mezitím dojdou peníze a přestanou jít bankomaty a důchody, bude vypadávat elektřina a docházet potraviny. Stát totiž nebude mít peníze. Eurohujeři budou prosit Unii o peníze, ale ta je nemá. To je prostě holý fakt. Tak jim nic nedá. Německo se bude snažit věc zahrát do autu a „na výdrž“ a doufat v zázrak. A bude požádat EU-konferenci, které jinak pořádá jen na oko, třeba když nejde o peníze pro Řecko. V Bruselu budou klidně spát Barroso, lady Ashtonová, Martin Schulz a Rouček a strážat své sny o „lidskoprávní“ zeměkouli.

Merkelová a Obama tvrdili, že Ukrajina musí zůstat celá. Ale už ani slovo o tom, kdo tam bude vládnout. A jak to zajistí. Prostě si vzali oddechový čas. Mezitím Putin jedná.

Byrokraté budou vymýšlet předpisy, které má ještě Ukrajina splnit, Rusko bude čekat a potichu podporovat své síly na východě Ukrajiny i postsovětské nostalgiky a některé oligarchy (ale jen některé). Bída bude čím dál větší. Jednotlivé regiony se budou uzavírat, aby zajistily pro obyvatele alespoň nějaké potraviny. K tomu budou potřebovat ozbrojence, a aby měly ozbrojence, potřebují zbraně. Jenže ty jim nikdo zadarmo nedá. Najdou si tedy „donátora“. Na výběr jsou jich přehršle, jen si vzpomeňte na Slovensko, které se jak v roce 1968, tak v letech 1990–1992 těšilo na údajný zlatý dešť dolarů. Nakonec nedostalo nic. Což bylo dobře. I pro ně. Ale Ukrajina, to je jiné kafe, než ekonomicky a politicky pro světové hráče nezajímavé Slovensko. Co kdyby Čína anebo Turecko či nějaký šejk „zasponzorovali“ hladové Ukrajince...

Co tedy uděláme my, kteří bychom bez Ukrajinců nepostavili ani kadibudku na zahradě a bez jejich uklízeček bychom shnili – a nejen v nemocnicích – ve špíně? Merkelová a Obama tvrdili, že Ukrajina musí zůstat celá. Ale už ani slovo o tom, kdo tam bude vládnout. A jak to zajistí. Prostě si vzali oddechový čas. Mezitím Putin jedná. ■

POLITICKÉ KOMENTÁŘE IVK

K situaci na Ukrajině

1. Ukrajina je ve své dnešní podobě do značné míry umělým celkem, který se samostatným státem stal až v důsledku rozpadu SSSR před dvěma desetiletími.
2. Jsou v něm na jedné straně území na západě země, která nikdy součástí Ruského impéria nebyla (Zakarpatská oblast, Halič a další) a k Rusku byla připojena až po druhé světové válce, území poznamenaná bojem za ukrajinskou samostatnost (i na straně nacistů), a na straně druhé od 18. století čistě ruské oblasti (Krym, Oděsa, východ země), pro něž samostatnost Ukrajiny znamenala vytržení ze svého původního národního celku.
3. Jistá umělost tohoto státního útvaru a rozdílné představy jeho obyvatel o jeho budoucnosti a směřování paralyzovaly jeho politický život od samého počátku. I z Prahy jsme to dobře viděli. Svě vykonala i nezvládnutá transformace země, tíživé dědictví komunismu i ekonomický a politický chaos posledních dvaceti let.
4. Ukrajina zůstala a nemohla nezůstat zemí hluboce ekonomicky zakotvenou v post-

sovětském prostoru, navázanou a v mnoha ohledech závislou na Rusku. To je přirozené, a neexistuje žádná snadná cesta, jak to změnit.

5. Pro Rusko je Ukrajina více než nejbližší zahraničí, více než např. Estonsko, Tádžikistán či Ázerbájdžán. Je to historická kolébka jeho státnosti a kultury, domov desítek milionů Rusů.

6. V této situaci představa některých lidí v Evropě, a zdá se i předních představitelů EU, reprezentantů dnešní České republiky a hlavně politických aktivistů, že je možné připustit střet o orientaci Ukrajiny a vést boj o její směřování na Západ či Východ, ignoruje realitu. Zemi to vede do neřešitelného konfliktu, který může skončit pouze tragédií.

7. Udržet Ukrajinu v její objektivně existující geopolitické situaci jako samostatný a současně fungující a prosperující stát vyžaduje dlouhodobě jak od jejích politiků, tak i od zahraničních partnerů velkou míru zdrženlivosti a diplomatického umu. Na

všech stranách jsme bohužel svědky právě-ho opaku.

8. Ze strany Západu jde o velkou nezodpovědnost živit ambice a iluze radikálů ze západu Ukrajiny, že skutečně existuje volba mezi Východem a Západem a že EU a USA jsou schopny Ukrajinu jako celek v jejím západním směřování nejen podpořit, ale i dlouhodobě zajistit. Takový jasný a pevný zájem a ochota nést za něj oběti na Západě ve skutečnosti chybí. Západ pomohl rozběhnout krizi, jíž si ve skutečnosti nepřeje a jejíž důsledky není ochoten nést.

9. Postavit Ukrajinu před volbu – Východ nebo Západ, znamená ji rozbít. To se, zdá se, bohužel děje.

10. Rovněž se zdá, že si to většina zúčastněných začíná uvědomovat. Otázkou je, zda již není pozdě. Iluzí je zejména představa, že tento problém mohou vyřešit nové volby.

Václav Klaus, Jiří Weigl, 21. 2. 2014

Netrivializujme situaci na Ukrajině jednostrannými interpretacemi

1. V našem komentáři ze dne 21. února (Politický komentář č. 19) jsme varovali před tím, že „připustit střet o orientaci Ukrajiny a vést boj o její směřování na Západ či Východ, ignoruje realitu. Zemi to vede do neřešitelného konfliktu, který může skončit pouze tragédií... Postavit Ukrajinu před volbu Východ nebo Západ, znamená ji rozbít. To se, zdá se, bohužel děje.“ Netušili jsme, že se naše tušení a naše obavy potvrdí tak rychle, za pouhých deset dní.

2. Brutální politická destabilizace Ukrajiny, která probíhala v posledních měsících a vyvrcholila politickým převratem, vyvolala, jak jsme se obávali, její dezintegraci teritoriální. Sekvence příčin a následků je evidentní – vedla od událostí na kyjevském Majdanu až ke vstupu ruské armády na Krym. Jednotlivé události z kontextu vytrhávat nelze.

3. Obětí toho všeho je samozřejmě Ukrajina a zejména lidé, kteří v ní žijí. Zdálo se nám, že takové tragédie, jaké potkaly Ukrajinu ve 20. století, se už nemohou opakovat, ale asi jsme se ve svém odhadu mýlili. Normální lidé Ukrajiny, Evropy i celého světa nic takového, co se dnes děje na Ukrajině, nepotřebují. Zdálo by se, že to nepotřebuje vůbec nikdo, ale to je omyl.

Obětí toho, co se dnes na Ukrajině děje, jsme i my, a spolu s námi všichni evropští demokraté. Zvyšování napětí v Evropě a světě, návrat rétoriky studené války, pohyby armád, nezůstane bez následků. Atmosféra konfrontace, ohrožení a strachu bude rychle zneužita k výraznému přitvr-

zování evropské unifikace a k urychlenému vytváření z centra řízeného evropského superstátu. To je proti našim národním zájmům, a proto i my jsme a budeme obětí dnešní situace na Ukrajině a toho, co ji vyvolalo.

Václav Klaus, Jiří Weigl, MF Dnes 4. 3. 2014

NABÍZÍME

Václav Klaus

Byla
DEFLACE
opravdu hrozbou?

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Publikace č. 7/2014

Institut Václava Klause nabízí publikaci **Václava Klause „Byla deflace opravdu hrozbou?“** (2014). Bývalý prezident a profesor ekonomie polemizuje s devizovými intervencemi, které v listopadu 2013 spustila česká centrální banka. V části A přináší autor zásadní argumenty, proč jsou devizové intervence ČNB špatným krokem. V části B najde čtenář přetisky pěti dalších komentářů Václava Klause k devizovým intervencím. Část C přináší postskriptum.

48 stran, 50 Kč.

objednávky na:

www.cepin.cz, e-mail: cep@cepin.cz

ZPRÁVA ZE SEMINÁŘE

Je korupce příčinou, nebo příznakem selhávání státu?

V úterý 4. února 2014 uspořádal Institut Václava Klause seminář „Je korupce příčinou, nebo příznakem selhávání státu?“. Na panelu, který moderoval Václav Klaus, vystoupili spoluautoři knihy „Korupce – ekonomie vs. mýty“ (2013), ekonomičtí analytici Pavel Ryska a Jan Průša, kteří zkoumali korupci z ekonomického pohledu, dále bývalý ministr vnitra a místopředseda vlády Martin Pecina a advokát Václav Vlk.

Pavel Ryska odmítl mediální „příběh o korupci“, podle něhož korupce je příčinou plýtvání ve veřejném sektoru a je způsobena lidským selháním. Plýtvání (neefektivita) ve veřejném sektoru existuje nezávisle na korupci. Veřejný sektor nemá tržby, tedy to klíčové číslo, s nímž má náklady na projekty porovnávat. Proto peníze vynakládá neefektivně, ať už s korupcí či bez korupce. V soukromém sektoru se škody projevené korupcí projevují na zisku a majitelé firem je tak mohou odhalit a bojovat s nimi. Ve veřejném sektoru toto možné není – naopak, absence zisku a ztráty zde přivolává korupci coby alternativní mechanismus, jak vybírat projekty. Lidé na tyto podněty systematicky reagují, a proto se nechávají ve veřejném sektoru tolik uplácat. Nemá proto smysl hledat chybu v lidech a řešit problém neustálými personálními výměnami, ale změnit systém. Jediným řešením je zmenšení státního sektoru, které odstraní jak plýtvání, tak korupci jako doprovodný znak.

Jan Průša zdůraznil, že státní úředník nemůže nikdy dobře hospodařit, protože nesleduje zisk. V soukromých firmách existují mechanismy, jak korupci odhalit a omezit: neefektivní korupční jednání ve firmách bude z trhu vytlačováno. Státní úředníci nemají motivaci k dobrému hospodaření, ale k plýtvání a korupci. Když stát reguluje soukromé firmy, přenáší do nich své ko-

rupční sklony. Průzkumy nic nevyprávějí o tom, kolik korupce ve skutečnosti je, ale pouze o negativních pocitech. Korupce kvete v byrokratickém systému vždy a všude. Evropská unie je korupcí prolezlá, není náhodou, že od roku 1994 auditoři neschválili jediný rozpočet EU. Korupce není chyba lidí, ale systému. Korupce je příznakem selhávání státu. Jediná účinná cesta pro omezení korupce je omezení státního přerozdělování, omezení státních regulací a úřednické moci.

Martin Pecina uvedl, že korupce kvetla v komunismu ve státních firmách. Souhlasil s tím, že naivní a přehnaný boj proti korupci může vést až k plýtvání. Na druhé straně nesouhlasil s předřečníky, kteří doporučovali omezení veřejného sektoru: zaručený právicový recept, že korupci sníží omezení přerozdělování, podle něj nefunguje, např. ve Skandinávii je korupce málo, přestože se tam přes veřejný sektor přerozděluje hodně. Korupce se vyskytuje i v soukromých firmách, jak potvrzuje Pecinova zkušenost z Vítkovic. Podle Peciny bychom se měli zbavit iluze, že korupci úplně vymytíme. Boj s korupcí je dlouhodobý. Boj s korupcí není jen o výchově, ale rovněž o represii, např. řízená provokace v policii by mohla pomoci. Důležité je vytvořit rámec, aby se lidé neodvážili o úplatek říci.

Václav Vlk argumentoval, že korupce se v médiích silně zveličuje. Z korupce se dnes staly podobně propírané trestné činy jako vraždy či loupeže. Boj proti korupci je populární, protože je veden závisť vůči bohatství druhých. Úřady, které bojují proti korupci, jsou neefektivní. Soudy podléhají mediálnímu tlakům, protože existuje společenská poptávka po potrestání některých lidí. Státní zástupci se úplně vymkli kontrole. Výsledkem boje proti korupci je masivní

nasazení odposlechů. Je však otázkou času, kdy si politické strany přehnanou moc státních zástupců uvědomí a přikročí k legislativní nápravě. Podstatou boje proti korupci není její odhalování, ale předcházení jí. Korupce vzniká, kde existuje státní monopol, např. při vydávání stavebního povolení.

Václav Klaus zdůraznil, že pojetí autorů knihy je jedním z dílčích pohledů na složitý problém korupce. Korupce je systémový, ne morální problém. Falešná hra na boj s korupcí je jednou z příčin zabrzdění české ekonomiky: politici se bojí vyhlásit veřejnou zakázku a nic se nestaví. Korupce je problém, který nelze bagatelizovat, ale měli bychom o něm uvažovat analyticky a ne janečkovsky. Bývalý ministr dopravy Zdeněk Žák upozornil, že při potírání korupce se řeší následky, ne příčiny korupce. Ladislav Jakl varoval, že pod pláštěm boje proti korupci nastupují diktatury, kteří zachraňují před zkorumpovaným státem. Fanatická antikorupční vlna vytlačuje vlastní politická témata. Pavel Bém s poukazem na psychologické výzkumy ukázal, že kdyby řízená provokace byla aplikována v široké populaci, většina národa by selhala.

V závěru Martin Pecina obhajoval řízenou provokaci: jde o to, aby úředníci měli strach vzít si obálku. Důležitějším v boji proti korupci podle Peciny je však korunní svědek. Václav Vlk se přimluvil, aby byli odpovědní za škodu, kterou způsobí, rovněž soudci a státní zástupci, jako je tomu v SRN či USA. Pavel Ryska varoval, že zvyšování represe s sebou nese ohromná rizika: potrestán by mohl být potenciálně téměř každý. Jan Průša vysvětlil rozdíl mezi korupcí ve veřejném a soukromém sektoru: vyčísřit škodu ve veřejném sektoru je téměř nemožné.

Marek Loužek

NABÍZÍME

Pavel Ryska, Jan Průša

KORUPCE Ekonomie vs. mýty

Publikace č. 6/2013

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Institut Václava Klause nabízí knihu **Pavla Rysky a Jana Průši „Korupce – ekonomie vs. mýty“** (2013). Kniha se ptá, co je korupce, čím se liší korupce v soukromém a veřejném sektoru, jak bojovat či nebojovat s korupcí. Diskutuje dobývání rent v politice, dotýká se i měření korupce a nahlíží na korupci z pohledu behaviorální ekonomie a psychologie. Vzrušující publikace, která by neměla chybět v knihovně žádného ekonomu, novináře, ani zájemce o veřejné dění. Předmluvu napsal **Ladislav Jakl**.

102 stran, 100 Kč.

objednávky na:

www.cepin.cz, e-mail: cep@cepin.cz